

06 รักหวานที่โลซานน์ เตรียมการนั่งบัลลังก์

ในระหว่างนั้นบุคคลผู้เป็นศูนย์กลางจักรวาลก็ได้อยู่อย่างสงบในโลซานน์ สวิตเซอร์แลนด์ อาจครุ่นคำนึงถึงชีวิตตัวเองที่มีสองตัวตน ตัวตนหนึ่งเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยยุโรปในยุคหลังสงคราม อีกตัวตนหนึ่งที่คุ้นเคยน้อยกว่าคือ ธรรมราชาผู้สูงส่งของประเทศไทย อันเป็นตัวตนที่วิไลสมารา อานุรักษ์ และแวดล้อมด้วยผู้อาวุโสที่เน้นย้ำแต่สิ่งเก่าแก่

อานันท์ที่ชายของเขาละล้าละลังในเรื่องนี้ แต่หลังจากโศกนาฏกรรมเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2489 แล้ว ภูมิพลแสดงความมุ่งมั่นในหน้าที่อย่างเข้มแข็ง (หรือบางคนเชื่อว่าเป็นความสำนึกผิด) ที่จะสืบบัลลังก์ มันไม่ใช่เป็นเพียงการซื้อเวลาเพื่อจะหาทางออกในอนาคต การที่ภูมิพลสูญเสียรอยยิ้มในสาธารณะเกือบตลอดช่วงห้าทศวรรษต่อมาแสดงให้เห็นว่าการยอมรับตำแหน่งของเขานั้นเด็ดขาดและถาวร ภูมิพลเหมาะกับการเป็นกษัตริย์มากกว่าอานันท์อยู่แล้ว เขามีวินัยในการทำงานมากกว่าและเชื่อฟังผู้หลักผู้ใหญ่มากกว่า โดยเฉพาะสังวาลย์แม่ของเขาเองที่สวิตเซอร์แลนด์ เขาอยู่ในแวดวงคนไทยไม่มีใครได้ย่างกรายเข้าไปสัมผัสชีวิตยุโรปมากนักซึ่งหมายถึงแนวความคิดต่างๆ ที่มีอยู่มากมายในเวลานั้น เขาชอบยุโรป แต่ไม่ได้กังวลมากนักกับการต้องไปใช้ชีวิตในราชวังที่กรุงเทพฯ เขาไม่ได้ทะยานอยากมากนัก ดังนั้นจึงดูเหมือนจะเหมาะกับการรอบการเป็นกษัตริย์

ช่วงชีวิตที่อยู่กับแม่ที่วิลลาวัฒนาในระหว่างปี 2489 – 2493 จึงเป็นเหมือนการรอเวลา ภูมิพลใช้เวลาเรียนรู้วัฒนธรรมไทยและราชสำนัก เขาเลิกเรียนมหาวิทยาลัยเพื่อมาศึกษาหลักสูตรวิชาการเมือง การปกครอง และกฎหมายที่จัดให้ตัวเขาโดยเฉพาะ¹

เขามีชีวิตเป็นไปเยี่ยงพระราชาแล้ว มหาดเล็กถูกเขาปลุกเขาทุกเช้า แทนที่จะเป็นแม่ ทานครัวของค์และกาแฟนเตียงนอน ทุกคนยกเว้นแม่กล่าวกับเขาด้วยคำว่า “พระองค์” และระแวงระวังที่จะไม่ไปถูกเนื้อต้องตัวเขา

เขาได้รับการสื่อสารจากผู้สำเร็จราชการฯ ที่กรุงเทพฯ อยู่เป็นประจำถึงการตัดสินใจต่างๆ ที่กระทำไปในนามของเขา โดยมีราชเลขาธิการคอยดูแล มีผู้มาเยี่ยมเยียนอยู่เนืองๆ ทำให้เขาและแม่รับรู้ความเป็นไปทางการเมืองที่กรุงเทพฯ หลายคนขอให้พวกเขาทำการแทรกแซง ซึ่งในจำนวนนี้มีปรีดีรวมอยู่ด้วยเมื่อต้นปี 2490 ตามด้วยศุภสวัสดิ์ ผู้ที่พยายามอย่างหนักที่จะสมานฝ่ายเจ้ากับปรีดี ศุภสวัสดิ์เขียนบันทึกหนา 120 หน้าเกี่ยวกับการเมืองยุคหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองให้ภูมิพลอ่าน ซึ่งบอกเล่าถึงการที่เสนีย์ ปราโมชกับพรรคประชาธิปัตย์ใส่ร้ายปรีดีในกรณีการเสียชีวิตของอานันท์เพื่อช่วงชิงอำนาจ เขายังได้เสนอคำอธิบายว่าอานันท์น่าจะยิงตัวเองโดยอุบัติเหตุอีกด้วย² ศุภสวัสดิ์เขียนถึงปรีดีในภายหลังว่า “จากการเข้าเฝ้าพระองค์และพระราชชนนีในครั้งนี้ ผมกล้าบอกคุณอย่างแน่ใจว่าทั้งสองพระองค์ไม่เชื่อว่าคุณเป็นผู้บงการ”³

หลังการรัฐประหารพฤศจิกายน 2490 เหล่าขุนทหารกดดันให้ครอบครัวมหิดลกลับมาทำพิธีมาปณกิจอานันท์และพิธีราชาภิเษกของภูมิพลอย่างเป็นทางการ แต่สังวาลย์ปฤเสฐ รัฐธรรมนูญใหม่ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ และโลซานน์อันเป็นที่พำนักถาวรของราชวงศ์ต่างๆ ก็ย้ายเดือนถึงอวสานของสถาบันกษัตริย์ยุคหลังสงคราม ที่มี

1 เนชั่น, 28 เมษ. 2543

2 ศุภสวัสดิ์, *Noeng Sotwarot Subhasvasti*, 554-56.

3 วิจิตรวงค์ ณ ป้อมเพชร, *ปรีดี พนมยงค์และการสร้างประวัติศาสตร์ไทยสมัยใหม่* (กรุงเทพฯ: สิริยอด, 2523), 270.

ชื่อเสียงมากที่สุดคือกษัตริย์ลีโอโพลด์ที่ 3 แห่งเบลเยียม ซึ่งลูกชายของเขาชื่อเจ้าชาย Baudoin ที่อายุน้อยกว่ากมุทพลสามปี กลายเป็นเพื่อนที่กมุทพลใกล้ชิดกว่าใครในหมู่ราชวงศ์ยุโรป

ชะตากรรมของลีโอโพลด์แสดงให้เห็นถึงความยากลำบากของกษัตริย์ท่ามกลางความผันแปรในระบอบประชาธิปไตย คนเบลเยียมจำนวนมากไม่พอใจที่เขายินยอมต่อพวกนาซี และแต่งงานกับสามัญชนหลังราชินีเลือกนำเงินผู้เป็นที่รักเสียชีวิตลงไปไม่นาน เป็นเวลาห้าปีหลังสงครามที่รัฐบาลเบลเยียมไม่สามารถตัดสินใจได้ว่าจะสถาปนาสถาบันกษัตริย์กลับคืนมาใหม่หรือไม่ หรือหากจะนำกลับมา จะให้ลีโอโพลด์เป็นกษัตริย์ต่อหรือผ่านไปให้ลูกชาย Baudoin ดี เรื่องนี้ถูกนำเสนอแล้วจัดให้ประชาชนลงมติ สถาบันกษัตริย์ต้องสู้มั่งเกี่ยวกับการเสียน้ำอย่างมากในการให้ประชาชนตัดสินใจด้วยการลงมติ

นอกจากนั้น ครอบครัวมหิดลมีเหตุอันควรให้ต้องกลัวกระแสชาตินิยมและคอมมิวนิสต์ที่ได้เกิดความรู้สึกในเอเชียหลายประเทศ ทั้งขับไล่เจ้าอาณานิคมและชนชั้นนำเก่าไปพร้อมกัน ที่เมืองจีน พลพรรคคอมมิวนิสต์ของเหมากำลังจะได้รับชัยชนะ และเชื่อกันว่าเป็นผู้ให้การสนับสนุนขบวนการคอมมิวนิสต์ได้คืนสายเงินในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่วนทางฝั่งตะวันตกของไทย แนวร่วมพม่าที่นำโดยองซาน(ผู้ถูกตะวันตกตีตราอย่างไม่เป็นธรรมว่าเป็นคอมมิวนิสต์) ขับไล่อังกฤษออกไปได้ในเดือนมกราคม 2491 แล้วก็ปฏิเสธที่จะฟื้นฟูสถาบันกษัตริย์พม่ากลับคืนมา ทางฝั่งตะวันออก ความปั่นป่วนในลาวและกัมพูชาก็เป็นภัยคุกคามแก่สถาบันกษัตริย์ ขณะที่ในเวียดนาม ฝ่ายชาตินิยมของโฮจิมินห์ก็กำลังต่อสู้กับการนำจักรพรรดิเบ๋ไปคืนกลับมาของฝรั่งเศส บางกอกโพสต์รายงานข่าวมาได้ในเดือนกรกฎาคม 2492 ด้วยการพาดหัวว่า “เมื่ออินโดจีนไป ไทยก็ไปด้วย”

สวีตเซอร์แลนด์ค้นกมุทพลออกจากเรื่องทั้งหมดนี้ การศึกษาที่จัดให้เขาโดยเฉพาะนั้นทำให้เขามีเวลาว่างที่จะเดินทาง เล่นดนตรีและพบปะสมาคม เขามักจะขับรถไปปารีสบ่อยๆ เพื่อซื้อเปียโนและทองราตรีในคลับแจ๊ซ เขาช่วยเป็นลูกมือให้พีระพงษ์ อานักแข่งรถของเขาในการแข่งกรังด์ปรีซ์ที่เจนีวา และในเดือนสิงหาคม 2491 ในระหว่างการตระเวนแข่งรถในภาคเหนือของยุโรป เขาได้เห็นพีระพงษ์เข้าเส้นชัยเป็นที่หนึ่งใน Zandvoort กมุทพลใช้เวลาส่วนใหญ่กับการถ่ายรูปและดนตรี โดยนี่ก็ฝันจะเป็นนักดนตรีแจ๊ซเป็นอาชีพที่สอง นิตยสาร *ไลฟ์* บรรยายถึงเขาว่า “อาจจะมียุคกรณ์เครื่องดนตรีครบครันมากที่สุดในยุโรป” โดยมีเครื่องดนตรีทุกชนิดและอุปกรณ์บันทึกและขยายเสียงลื่นออกมาจากห้องดนตรีของเขา⁴ เขามีวงดนตรีที่ประกอบด้วยคนไทยเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีพันเอกอร่าม รัตนกุล สามีนคนใหม่ของกัลยาณีวัฒนาาร่วมอยู่ด้วย พวกเขาแจมกันตลอดทั้งคืน

ราชสำนักข่าวประกาศความสำเร็จในการประพันธ์เพลงของเขาอย่างภาคภูมิใจ ในเดือนกันยายน 2491 สื่อมวลชนประโคมข่าวว่าเพลงฟ็อกซ์ทรีต “หัวใจและความรัก” ที่กษัตริย์เป็นผู้แต่ง จะมาถึงกรุงเทพฯ เร็วๆ นี้ โดยมากับจักรพันธ์ที่เป็นคนเขียนเนื้อร้อง เพลงก่อนหน้านี้ “สายฝน” ถูกทำให้เป็นที่นิยมด้วยวิทยุและการแสดงคอนเสิร์ตต่างๆ ทั้งสองเพลงมีท่วงทำนองหวาน ตามแบบฉบับบัลลาดกลิ่นบลูส์ยุคก่อนสงคราม มีรายงานว่าสตูดิโอภาพยนตร์อเมริกันแห่งหนึ่งอยากจะทำซื้อลิขสิทธิ์เพลง “สายฝน”⁵

ทว่าเป็นนิตยสาร *ไทม์* ที่ซึ่งถึงเหตุผลหลักที่ทำให้ครอบครัวมหิดลต้องตั้งอยู่ในยุโรป “ที่โลซานน์ การศึกษาของกมุทพลประกอบด้วยการเล่นดนตรีและรถแข่ง บางครั้งก็อ่านหนังสือกฎหมาย... บรรดาเจ้าจอม

⁴ *Life*, 20 กุมภาพันธ์ 2493

⁵ บางกอกโพสต์, 14 กันยายน 2491

หม่อมแม่ทั้งหลายเกิดความคิดว่า.....โลซานน์น่าจะดีสำหรับลูกสาวตนเอง ภูมิภาคอยู่ท่ามกลางการห้อมล้อม”⁶
อันที่จริงทายาทที่จะสืบราชวงศ์มีอยู่น้อยมาก และการหาผู้ครองให้กับกษัตริย์เป็นงานสำคัญอันดับแรกสำหรับ
ราชสำนักและครอบครัวมหิดล หลังจากกลับถึงโลซานน์ไม่นาน รังสิตก็จัดเตรียมรายชื่อหญิงสาวที่มีคุณสมบัติ
เหมาะสม

ภูมิภาคจะเต็มอกเต็มใจโดยรู้หน้าที่ ความสนใจแรกของเขาที่รับรู้กันคือสุพิชชา โสภกุลลูกสาวของ
ธานี ซึ่งเขาได้พบในปี 2489 และอีกครั้งตอนต้นปี 2491 เมื่อเธอและพ่อแวะเยี่ยมโลซานน์ระหว่างทางไปอังกฤษ
หนังสือพิมพ์ไทยรายงานเรื่องนี้ แต่ดูเหมือนว่าธานีต้องการให้สุพิชชาจบมหาวิทยาลัยเสียก่อนและกินขวาง
ความสัมพันธ์เสีย

ในระหว่างนั้น ภูมิภาคพบลูกสาวของนักชด กิติยากร เอกอัครราชทูตไทยประจำปารีส นักชดมี
ความสัมพันธ์กับครอบครัวมหิดล เคยเป็นอัครราชทูตประจำลอนดอนมาก่อน เป็นที่รู้กันว่าครอบครัวของเขา
พยายามผลักดันตัวเองเข้าไปอยู่ในใจกลางสายเลือดจักรี พ่อของนักชดคือกิติยากร ลูกที่ไม่ใช่ชั้นเจ้าฟ้าของ
รัชกาลที่ 5 อันเกิดจากสนมคนโปรดคนหนึ่ง ขณะที่เจ้าชายในรุ่นของเขาส่วนใหญ่ล้มเหลวในการสืบสานตระกูล
จักรี กิติยากรมีผลงานอันโดดเด่น คือ มีลูก 25 คนจากภรรยา 5 คน ซึ่งทำให้ครอบครัวของเขามีความสำคัญต่อ
ราชวงศ์ บรรดาลูกๆ ได้แต่งงานอย่างมียุทธศาสตร์กับสกุลอื่นๆ ที่มีอิทธิพลอยู่ในราชสำนัก อย่างเช่น สารสิน
และสนิทวงศ์ สนิทวงศ์ซึ่งเป็นสายที่มีจำนวนคนมากและร่ำรวยมาก สืบเชื้อสายมาจากรัชกาลที่ 2 ก็มุ่งมั่นที่จะ
เข้ามาอยู่ในศูนย์กลางราชวงศ์เช่นกัน

ในแง่สายเลือด นักชดที่เกิดในปี 2441 ถือว่าเยี่ยมที่สุดแล้วในรุ่นเดียวกัน แม่ของเขาเป็นภรรยาหลวง
ของกิติยากร เธอเป็นลูกของเทวะวงศ์ น้องต่างมารดาของรัชกาลที่ 5 ผู้เป็นต้นตระกูลเทวกุล นักชดและภูมิภาคจึง
เป็นลูกพี่ลูกน้องกัน นักชดแต่งงานกับบัว สนิทวงศ์ ที่สืบสายเลือดจากทั้งรัชกาลที่ 2 และรัชกาลที่ 5 และเป็นนาง
สนองชั้นอาวุโสของราชินีรำไพพรรณี ลูกๆ ของทั้งสองก็ออกเหย้าออกเรือนได้ดีไม่แพ้กัน ลูกชายคนโต กัลยาณ
กิต์เกิดในปี 2472 แต่งกับสกุลสนิทวงศ์ ลูกชายคนที่สอง อุดลกิต์แต่งกับพันธุ์สวัสดิ์ ยุคล ลูกสาวของภานุพันธ์ เจ้า
ที่มีอาวุโสสูงสุดในยุคหลังสงคราม

นักชดมีเป้าหมายที่สูงส่งกว่านั้นอีกสำหรับลูกสาว สิริกิติ์ (เกิด 2475) และบุญบา (เกิด 2477) เขาพาลูก
สาวทั้งสองไปยุโรปเพื่อเป็นกุลสตรีไทยที่ทันสมัยแบบยุโรป และเพื่อได้ใกล้ชิดกษัตริย์คนใหม่ด้วย ซึ่งไม่ใช่เรื่อง
ยากเนื่องจากภูมิภาคก็มักไปเที่ยวปารีสบ่อยๆ สิริกิติ์ในวัย 15 ที่ยังคงงามและฉลาดเกินวัยก็เป็นที่ต้องตาของภูมิ
พลในปี 2490

ถึงกระนั้น ระยะทางก็มีอันมาถ่วงเมื่อนักชดถูกย้ายไปลอนดอนเมื่อกลางปี 2491 ภูมิภาคกำลัง
วางแผนที่จะกลับไทยต้นปี 2492 เพื่อการมาปณิกและราชาภิเษก ซึ่งเป็นโอกาสที่จะได้พบหญิงสาวอื่นๆ แต่แล้ว
ก็เกิดอุบัติเหตุขึ้นเสียก่อน ทำให้นักชดมีโอกาสดวงเบียด เวลาสี่ทุ่มของวันที่ 4 ตุลาคม 2491 ภูมิภาคขับรถเฟียตโท
โปลิโนสปอร์ตชนท้ายรถบรรทุกนอกเมืองโลซานน์ราวสิบกิโลเมตร เขากำลังขับรถเล่นกับบอรัม สามิของ
กัลยาณวัฒนา สันนิษฐานว่าขับเร็ว ฝ่ายไทยโทษว่าเป็นความผิดของคนขับรถบรรทุก ธรรมเนียมผู้เฝ้าพร้อมจะ
ทำอะไรผิดพลาดไปได้อย่างไร (ปีถัดมา กัลยาณวัฒนาหย่ากับบอรัม อาจมีสาเหตุมาจากอุบัติเหตุครั้งนี้)

สื่อมวลชนไทยรายงานอุบัติเหตุว่าแทบจะเป็นหายนะของประเทศ ซึ่งก็จริง เนื่องด้วยสายเลือดจักรีลด
น้อยลงไปทุกที ภูมิภาคได้รับบาดเจ็บมาก มีการบาดเจ็บที่หลัง ใบหน้าเป็นแผลจนตาข้างหนึ่งมองแทบไม่เห็น

⁶ Time, 3 เมษายน 2493

ครอบครัวกษัตริย์ท่อมเท สิริกิติ์และบุษบารุคมาจากลอนดอนเพื่อช่วยสังวาลย์คุณุณภูมิพล สิริกิติ์ตั้งอยู่ต่อ สมักร
เข้าเรียนสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่งที่โลซานน์ กล่าวกันว่าตอนคุณุณภูมิพลฟื้นหลังอุบัติเหตุ เขากลับมาแม่
และสิริกิติ์

การรักษาพยาบาลนัยน์ตาของเขาทำให้การเดินทางกลับต้องเลื่อนออกไป รัฐบาลชุกนิมเจ้าได้จัดสรร
งบประมาณไว้เพื่อการนี้ถึงสองล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งรวมถึงรถเคเบิลคันใหม่สำหรับกษัตริย์ แผนการนี้ยัง
ต้องเลื่อนออกไปอีกเพื่อให้ความสัมพันธ์ระหว่างเขาและสิริกิติ์ได้งอกงาม การจับและเจรจาดำเนินไปอย่าง
รวดเร็ว วันที่ 19 กรกฎาคม 2492 ทั้งสองหมั้นกันอย่างลับๆ ที่โรงแรมวินด์เซอร์ในเมืองโลซานน์ สามสัปดาห์
หลังจากนั้น มีการประกาศอย่างเป็นทางการในงานเลี้ยงวันเกิดครบ 17 ปีของสิริกิติ์ที่ลอนดอน โดยคุณุณภูมิพลเล่น
เปียโนเดี่ยวและเป่าแซกโซโฟนร่วมกับวงเต้นรำ เขามอบแหวน (ตามแบบตะวันตก) แก่สิริกิติ์ ซึ่งเป็นวงเดียวกับ
ที่พ่อของเขาได้ใช้หมั้นกับสังวาลย์เมื่อสามสิบปีก่อนหน้า

ภายหลังสิริกิติ์รำลึกถึงความหลังให้ปีซีฟิงด้วยท่วงทืออันมีเสน่ห์เฉพาะตัวและอาจจะคัดแปลง
ข้อเท็จจริงไปบ้าง เริ่มด้วยการพบกันครั้งแรกที่ปารีส

มันเป็นความเกลียดเมื่อแรกพบ... เพราะเขาบอกว่าจะมาถึงบ่ายสี่โมง เขามาหนึ่งทุ่ม ปล่อยให้ฉันยืนอยู่
อย่างนั้น ฝึกทำท่าถอนสายบัวอยู่นั้น [แต่ในคราวถัดไป] ก็เป็นความรัก... ฉันไม่รู้ว่าเขารักฉัน เพราะ
ตอนนั้นฉันเพิ่งอายุ 15 ปี และวางแผนจะเป็นนักเปียโนคอนเสิร์ต เขาอนเจ็บหนักที่โรงพยาบาล... เขา
ล้วงเอารูปของฉันออกมาจากกระเป๋า ฉันไม่นึกว่าเขาจะมีรูปของฉัน และเขาบอกว่า “ไปตามเธอมา ฉัน
รักเธอ” ฉันนี้จะอยู่กับชายที่ฉันรักเท่านั้น ไม่ใช่เรื่องหน้าที่ และภาระของการ[กลาย]เป็นราชินี⁷

การหมั้นสร้างความตื่นเต็นให้แก่ประเทศไทยมาก ตอนนี้นำหนดกลับของกษัตริย์คือต้นปี 2493 จะมี
การฉกฉวยงานที่งานแต่งงานของคุณุณภูมิพล และพิธีราชาภิเษกตามลำดับอย่างต่อเนื่อง ด้วยรัฐธรรมนูญฉบับ
นิคมเจ้าอยู่แล้ว งานจะมโหฬารยาวนานถึงสองเดือนเพื่อเฉลิมฉลองสถาบันกษัตริย์และชัยชนะที่มีเหนือผู้ก่อการ
2475

ทว่าสถาบันกษัตริย์ที่หวนคืนมาใหม่ก็ไม่ได้ประสบความสำเร็จดังที่หวัง หลังจากรัฐธรรมนูญ 2492 ได้รับการ
ประกาศใช้ พิบูลและขุนทหารก็จ้องที่จะชิงกลับมาเป็นฝ่ายได้เปรียบในการเลือกตั้ง โดยอธิบดีกรมตำรวจเผ่า ศรี
ยานนท์จัดการสังหารและข่มขู่ผู้ก่อการเมื่อฝ่ายตรงข้าม มีการซื้อตัวสมาชิกสภาที่ไม่สังกัดพรรค กลุ่มของพิบูล
จึงได้เสียงข้างมากในสภาล่าง แต่เนื่องจากว่าประชาธิปไตยและฝ่ายเจ้ายังคงครอบงำวุฒิสภาอยู่ พิบูลจึงไม่สามารถ
รวบรวมอำนาจได้ รังสีตปฐิเสศคำขอที่จะเป็นองคมนตรีของเขาอีกคำรบหนึ่ง

กองทัพมีแหล่งที่มาของอำนาจที่นอกเหนือไปจากรัฐธรรมนูญ รัฐสภาและสถาบันกษัตริย์ นั่นคือ
สหรัฐอเมริกา วอชิงตันได้ข้อสรุปว่าไทยจะมีบทบาทสำคัญในฐานะพันธมิตรแนวหน้าในสงครามเย็น ในปี
2491 หน่วยข่าวกรองของสหรัฐฯ เริ่มติดอาวุธและฝึกฝนตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งเป็นกองทัพของเผ่า
ความสัมพันธ์นี้กระชับแน่นเมื่อคอมมิวนิสต์จีนยึดอำนาจได้ในปี 2492 เหล่านายพลพิบูลจึงการต่อต้าน
คอมมิวนิสต์ของตัวเองด้วยการใช้โฆษณาชวนเชื่อของสหรัฐฯ และฆ่าฟันคนที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นฝ่ายซ้าย

⁷ *Soul of a Nation: The Royal Family of Thailand*, ราชอาณาจักรศิริกิติ์โดยปีซี, 1980.

ตอนกลางปีทีมงานซีไอเอมาถึงกรุงเทพฯ ทำการฝึกตำรวจตระเวนชายแดนเพื่อให้การสนับสนุนก็กมินตั้งอย่าง
ลับๆ ในการสู้กับคอมมิวนิสต์จีนตามแนวชายแดนพม่า-จีน ปลายปีเดียวกันนั้นสหรัฐฯ เริ่มให้อาวุธและฝึก
กองทัพไทย และให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่ไทย

สิ่งที่เรียกกันว่าภัยคอมมิวนิสต์กับการสนับสนุนจากสหรัฐฯ เป็นสิ่งที่สร้างความชอบธรรมให้กับการ
กุมอำนาจการเมืองของทหารในอีกสี่ทศวรรษต่อมา แต่กระนั้นราชสำนักก็ยังมิได้พ่ายแพ้ อเมริกามองภูมิภาคเป็น
ตัวเชิดที่มีประโยชน์ในการต่อสู้กับคอมมิวนิสต์ ดังนั้นกระทั่งก่อนพิธีราชาภิเษก ภูมิภาคก็ถูกทำให้เป็นสัญลักษณ์
ทรงพลังอันหนึ่งในสงครามเย็น และสหรัฐฯ ก็กลายมาเป็นผู้ค้าบัลลังก์

ทั้งหมดนี้อยู่ที่หัวใจของคนไทยส่วนใหญ่ ซึ่งใช้ชีวิตอยู่ตามไร่นา หายู่หากินตามฤดูกาลและวงวัฏ
ประเพณี การต่อสู้ช่วงชิงอำนาจตั้งแต่ 2475 แทบไม่ได้ทำให้ชีวิตพวกเขาดีขึ้นเลย การกลับประเทศของธรรม
ราชาสร้างความหวังให้แก่พวกเขา ภูมิภาคพุดให้ประชาชนอุ้นใจผ่านทางวิทยุเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2492 ว่าเขาจะ
กลับมาในเร็วๆ นี้ แม้ว่าจะยังมีภาระการเรียนกับการบาดเจ็บที่นัยน์ตา ซึ่งเป็นภาระอันน้อยนิดเพื่อเห็นแก่พสก
นิกร เขาเรียกร้องให้ประชาชนรู้จักสามัคคีและทำงานเพื่อสร้างความเจริญรุดหน้า

แต่ตัวภูมิภาคเองก็ไม่ได้สนใจเท่าใดนัก ระหว่างที่เขาเดินทางกลับมานบนเรือเมื่อต้นปี 2493 เขาอายุ 22
แม้จะมีสิริภคิ แรงใจหลักๆ ของเขาหายไปหมดแล้ว พี่ชายเสียชีวิตไป พี่สาวปักหลักอยู่สวีเดนพร้อมด้วย
ลูกสาวของเธอ และแม่ก็ล้มป่วยจนไม่สามารถเดินทางมาด้วยได้ ระหว่างการเดินทาง เขาได้รับจดหมายจาก
ฟรานซิส แซร์ อดีตที่ปรึกษารัฐบาลและมิตรของครอบครัวมหิดล เขียนมาว่า:

อย่าปล่อยให้ตัวเองที่อดอยเสียกำลังใจ ประชาชนไทย...ปรารถนาจะได้กษัตริย์และผู้นำของพวกเขา
กลับคืนมา พวกเขาจะจงรักภักดีและจริงใจกับคุณ.... ปัญหา[ทางเศรษฐกิจ]ที่คุกคามหลายต่อหลาย
ประเทศไม่ได้กร่ำกรายถึงสยาม ภัยที่ร้ายแรงที่สุดของประเทศมาจากทิศทางอื่น การรับมือกับปัญหา
เหล่านี้...คุณจะดำเนินไปตามหนทางที่พ่อของคุณเลือกเดิน เป็นหนทางแห่งความไม่เห็นแก่ตัวตน
ทำงานเพื่อประเทศชาติและประชาชน ต้องรักษาอุดมคติของพ่อคุณไว้ เข้มมุ่มคือความดีงามและ
คุณธรรมสูงสุด ไม่มีอะไรนอกจากนี้ที่จะชนะใจประชาชนและสร้างความเข้มแข็งให้กับแผ่นดินของ
คุณได้

ภูมิภาคตอบกลับไปว่า: “เราจะพยายามที่จะไม่ทอดย แม้ว่าบางครั้ง เราเกือบท้อตั้งแต่อยู่ที่
สวีเดนแลนด์..... แต่เรารู้ว่าเราต้องเชื่อมั่นในสิ่งที่เราคิดว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง และคุณก็มั่นใจได้ว่า เราจะพยายาม
อย่างดีที่สุด” เมื่อแหวะพักที่ศรีลังกา เขาไปเยือนวัดเก่าสองแห่ง แห่งหนึ่งสร้างโดยบรรพบุรุษคนหนึ่งของเขาเอง
เขาปลูกต้นไม้ จดรูป และสวดมนต์ คงเพื่อสวัสดิภาพของชีวิตที่รอเขาอยู่ข้างหน้า⁸

สิบสี่ปีแรกที่ภูมิภาคอยู่ในเมืองไทยเป็นชัยชนะอันยิ่งใหญ่ เขาได้รับการต้อนรับแทนแทนสมกับเป็นกษัตริย์ที่เป็นที่
รักและห่างหายไปนาน สามวันก่อนที่ภูมิภาคจะกลับมาถึงเมืองไทย บังเกิดเหตุการณ์ที่บรรดาโทรถือว่าเป็นกลางดี
นั่นคือ ลูกเห็บตกในกรุงเทพฯ เป็นครั้งแรกนับแต่ 2476 ทุกๆ แห่งมุ่มในการมาเยือนของเขาถูกออกแบบให้ขบเน้น
ถึงความยิ่งใหญ่ของสถาบันกษัตริย์ ก่อนที่เขาจะมาถึง รัฐบาลได้ใช้เวลาหลายสัปดาห์ในการค้นหาช่างเผือก

⁸ Joseph Wright, *The Balancing Act* (Oakland: Pacific Rim, 1991), 192.

วันที่เขามาถึง ได้รับการประกาศให้เป็นวันหยุด และมีการจัดเตรียมฝูงเครื่องบินเจ็ตจากเรือบรรทุกเครื่องบิน สหรัฐฯ ที่ลอยลำอยู่ใกล้ๆ ให้บินมาเหนือกรุงเทพฯ เพื่อให้เกียรติแก่ภูมิพล⁹

ครั้นมาถึง ภูมิพลได้รับกระบี่ทองคำ อันเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นประมุข เหล่าทัพต่างๆ มอบยศ สูงสุดให้แก่เขา และ โรงกษาปณ์ผลิตเหรียญรุ่นใหม่ที่เป็นรูปของเขา เมื่อก้าวขึ้นฝั่ง เครื่องบินก็โปรยข้าวตอก ดอกไม้ไปทั่วกรุง หลังจากได้รับการต้อนรับจากรัฐบาลแล้ว เขาก็ไปพระบรมมหาราชวังเพื่อจุดเทียนและ สักการะพระแก้วมรกตและพระสยามเทวาธิราช จากนั้นก็ไปสักการะบรรพบุรุษและ โศกทองคำที่บรรจุร่างของ อานันท์

เช้าวันถัดมา เขาและสิริกิติ์ทำบุญกับพระ 64 รูปที่ตำหนักจิตรลดารโหฐานจะเป็นสถานที่พำนักของทั้งสอง ไม่มีมีการกลับไปหาความทรงจำเบื้องเลือดที่บรมพิฆานอีก ภูมิพลนำเหล่าเชื้อพระวงศ์และพระเดินทักษิณาวรรต รอบพระที่นั่งอมรินทร์ จบด้วยพิธีชำระล้างเท้าและรองเท้าของกษัตริย์ นอกจากนี้เขายังได้เป็นประธานในพิธี ต่างหากของมหายานกับพระเงินและญวน

วันอาทิตย์ 26 มีนาคม เป็นวันพักผ่อน ในตอนเย็น ภูมิพลแต่งกายลาลองขับรถไปบริเวณพระบรมมหาราช วังพร้อมผู้ติดตามเพียงหนึ่งคนคือ หลวงสุรณรงค์ ประชาชนที่อยู่บริเวณสนามหลวงสังเกตเห็นพวกเขา ความ โกลาหลทำให้ภูมิพลต้องบึ่งรถกลับจิตรลดารโหฐาน วันต่อมาเริ่มต้นด้วยพิธียกฉัตรเก้าชั้นเหนือเมรุของพี่ชายที่ สนามหลวง ขณะนั้น ชายคนหนึ่งหลุดจากฝูงชนตรงเข้ามายังรถของภูมิพล เขาเป็นชาวนาจนๆ จากอยุธยาที่ ต้องการวิงวอนให้กษัตริย์ช่วยเหลือเรื่องที่เขาถูกโกงที่ดินไปราวหนึ่งร้อยไร่ เรื่องนี้ย้ำเตือนภูมิพลถึงความ คาดหวังที่ประชาชนมีต่อเขาในฐานะกษัตริย์ที่ทรงอำนาจ

จากนั้นในวันเดียวกัน ก็มีการประกาศโครงการต่างๆ ของกษัตริย์ที่จัดกระบวนในราชสำนักเสียใหม่ รังสีตกลงจากตำแหน่งผู้สำเร็จราชการฯ เป็นประธานองคมนตรี โดยมีธานีเป็นรองประธาน กัลยาณิวัฒนาผู้ ที่ จำต้องสละฐานันดรเมื่อห้าปีก่อนด้วยไปแต่งกับสามัญชน ได้สถานะเดิมกลับคืนมา เนื่องจากหย่าแล้ว สิริกิติ์และ พ่อได้รับเกียรติยศชั้นสูง ในสัปดาห์ต่อมา ธานีและนักจัดได้รับการเลื่อนชั้น และนักจัดยังได้เป็นนายพลอีก ด้วย ตอนนี้อยู่สายเลือดจักรีได้รับการเสริมความเข้มแข็งให้อยู่รอดต่อไปโดยมีสายสว่าง-มหิดลเป็นแกนกลาง

ในพิธีสถาปนาภิจักรีอันศักดิ์สิทธิ์ตลอดทั้งวันที่ 30 มีนาคม ภูมิพลและสังฆราชเดินนำคนในตระกูลจักรี นายทหารและเจ้าหน้าที่รัฐบาลระดับสูง ตลอดจนพระ พรหมณ์ พาโกศบรรจุกษัตริย์ของอานันท์ไปยังสนามหลวง ท่ามกลางสายตาของประชาชนสองข้างทางนับแสน

ทุกองค์ประกอบและรายละเอียดของพิธีสถาปนาภิจักรีถูกออกแบบมาเพื่อขบเน้นความเป็นธรรมราชาและ เทวราชาของกษัตริย์ เมรุถูกจัดสร้างลดหลั่นเป็นขั้นๆ เลียนแบบเขาสุเมรุ อันเป็นที่สิงสถิตของเหล่าทวยเทพฮินดู การสืบสายจากกษัตริย์สุโขทัย อยุธยาจนถึงปัจจุบันได้รับการเน้นย้ำในบทสวดต่างๆ ของพระและเจ้าหน้าที่ ในหนังสืองานศพของอานันท์ ภูมิพลพิมพ์ชีวประวัติของกษัตริย์นเรศวร แสดงถึงสายโลหิตระหว่างทั้งสอง

ทั้งหมดวนกลับมาในตอนบ่ายเพื่อทำพิธีจุดไฟเผาศพ ภูมิพลนำเชื้อพระวงศ์และข้าราชการบริพารนับร้อย วางเทียนใต้โกศ จากนั้น ในตอนดึก ภูมิพลกลับมาอีกพร้อมคนในครอบครัวใกล้ชิดและพระเพื่อจุดไฟเผาศพ จริงๆ ซึ่งร่างของอานันท์ถูกนำออกจากโกศและวางอยู่ในโลงไม้ฉันทน์ วันถัดมาพวกเขาเอาเก้าอี้ไปไว้ข้าง วัดหลวงและท้องพระโรงที่สงวนไว้เก็บอัฐิของกษัตริย์โดยเฉพาะ

⁹ *New York Times*, March 14, 1950.

กำหนดการพิธีกรรมและงานสังคมต่างๆ เต็มแน่นไปตลอดจนถึงพิธีแต่งงานและราชาภิเษก มีงานศพเจ้าอีกสองงานที่สนามหลวง คือ บริพัตร (เสียชีวิตปี 2487 ขณะถูกเนรเทศ) และนริศ วันที่ 6 เมษายนเป็นวันจักรี สิริกิติ์ผู้ทรงงามได้เป็นจุดศูนย์กลางความสนใจขณะทั้งสองเปิดงานกาชาดที่กินเวลาสามวัน สัปดาห์ถัดมา ทั้งสองก็ไปร่วมงานพิธีต่างๆ เนื่องในวาระสงกรานต์

งานแต่งงานค่อนข้างเป็นส่วนตัวและเอิกเกริกน้อยกว่า หลังจากจ่ายค่าธรรมเนียมการแต่งงาน 10 บาท ในตอนเช้าวันที่ 28 เมษายน ภูมิพลและสิริกิติ์ก็เดินทางไปยังวังสระปทุม สว่างประทานน้ำศักดิ์สิทธิ์ที่ปลูกเสกมาตั้งแต่รัชกาลที่ 1 ในตอนบ่ายก็เป็นงานพิธีเปิดจัดขึ้นที่บรมมหาราชวัง โดยมีสมาชิกสภาและพิบูลเข้าร่วมเป็นสักขีพยาน ในตอนท้าย ภูมิพลก็มอบเครื่องราชย์มหาจักรีแก่สิริกิติ์ ยกฐานะเป็นราชินี เครื่องราชย์มหาจักรีมีเพชร 750 เม็ดประดับด้วยทองคำ ซึ่งจ่ายโดยรัฐบาล ตามประเพณีคู่บ่าวสาวจะต้องพำนักอยู่ในบรมมหาราชวังเป็นเวลาสามคืน แต่ด้วยภูมิพลยังคงมีความทรงจำถึงความตายของอานันท์ พวกเขาจึงอยู่เพียงหนึ่งคืน หลังจากนั้น เขาและสิริกิติ์ก็เดินทางไปยังวังไกลกังวลที่หัวหินเป็นเวลาสี่วัน

งานราชาภิเษกในวันที่ 4-5 พฤษภาคม ส่วนใหญ่เป็นพิธีกรรมอันดูภายในราชสำนัก ตามธรรมเนียมลัทธิเทวราช ประกอบด้วยพิธีสงฆ์ น้ำกษัตริย์ ด้วยน้ำที่นำมาจากสถานที่สำคัญหลายแห่ง ตามด้วยการเจิมโดยรังสิตในฐานะตัวแทนราชวงศ์และโดยสังฆราช จากนั้นภูมิพลก็สวมชุดกษัตริย์และขึ้นไปนั่งบนบัลลังก์แปดด้านยกสูง โดยแต่ละด้านแทนทิศต่างๆ ของอาณาจักรของเขา เขารับการอัญวยพรจากแต่ละด้านโดยพราหมณ์หลังน้ำมันต์จากสถูปศักดิ์สิทธิ์ 18 แห่ง จากนั้นประธานวุฒิสภาในฐานะตัวแทนประชาชนก็กล่าวแสดงความจงรักภักดี

ต่อมาภูมิพลย้ายไปยังอีกบัลลังก์หนึ่งภายใต้ฉัตรเก้าชั้น เหล่าพราหมณ์ถวายเครื่องยศต่างๆ เช่น มงกุฎทองคำรูปกรวย ดาบและคทา แส้ทำจากขนหางช้างเผือก พัด รองเท้าแตะทองคำ และแหวนสองวง พราหมณ์คุกเข่า สวดมนต์ภาษาสันสกฤต อัญเชิญเทพฮินดูให้ลงมาประทับยังร่างของกษัตริย์ ภูมิพลหลังน้ำมันต์จากคนโทเล็กๆ และในที่สุดก็สวมมงกุฎ เขากล่าวปฏิญาณที่จะครองแผ่นดินโดยธรรม พร้อมกับโปรยดอกไม้เงินดอกไม้ทองลงบนพื้น เป็นสัญลักษณ์ของการแผ่ความดีงามไปที่วราชอาณาจักรของเขา

พิธีกรรมอื่นๆ เช่นการอ่านคำพยากรณ์และการนอนบนเตียงของกษัตริย์เป็นเวลาสองชั่วโมงก็ทำให้เขาเป็นเทวราชาโดยสมบูรณ์ หลังจากนั้นสองวัน ภูมิพลก็ปรากฏกายเบื้องหน้าพสกนิกร โดยมีวงมโหรีปี่พาทย์และปี่ในใหญ่ยิ่งสุด รัชกาลที่ 9 ประกาศว่าเขาเชื่อมั่นต่อประชาชนชาวสยาม และจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม

นอกจากนี้ ภูมิพลยังไปมอบปริญญาแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยและมหาวิทยาลัยรวม 7 แห่ง เขามอบยศและเครื่องราชย์แก่ตำรวจและทหารระดับสูง แต่งตั้งให้หลายคนเป็นองครักษ์กิตติมศักดิ์ เขาเป็นประธานในพิธีสำคัญทางศาสนา และอภัยโทษแก่นักโทษ 2,000 คนเนื่องในวาระขึ้นครองราชย์

งานการกุศลอื่นๆ ทำหน้าที่ฉายภาพครอบครัวมหิดลเป็นแหล่งที่มาของการแพทย์สมัยใหม่ ภูมิพลเปิดรูปปั้นพ่อของเขาที่โรงพยาบาลศิริราชในฐานะบิดาแห่งการแพทย์สมัยใหม่ และบริจาคเงินหลายแสนบาทให้กับโรงเรียนแพทย์ ซึ่งภายหลังมีชื่อว่ามหาวิทยาลัยมหิดล อีก 88,000 บาทมอบให้โรงพยาบาลแห่งใหม่ของกองทัพอากาศ คือ โรงพยาบาลภูมิพล และเขายังได้บริจาควัคซีนวันโรค”เป็นการส่วนตัว”อีก 3 กิโลกรัมให้กับกระทรวงสาธารณสุข วัคซีนมาจากชาวสวิส แต่ภูมิพลได้ผลบุญ ขณะเดียวกัน สิริกิติ์ก็กลายเป็นผู้อุปถัมภ์สมาคมกาชาดและมูลนิธิคนตาบอด

การโปรโมตกษัตริย์ดำเนินไปอย่างเข้มข้น เพลงของภูมิพลถูกนำไปบรรเลงโดยวงออเคสตราของรัฐบาลและมหาวิทยาลัย อัจฉริยภาพในการประพันธ์เพลงของเขาได้รับการยืนยันด้วยรายงานข่าวที่ว่า ผลงาน

ของเขาทำเพลงจะถูกนำไปประกอบละครบรอดเวย์เรื่อง *Peep Show* (ถ้ำมอง) โดยโปรดิวเซอร์ชื่อดัง Michael Todd ภูมิพลประกาศยกเลิกสิทธิ์ให้กับการกุศล ละครเพลงช่วยงาน Peep Show เปิดการแสดงเมื่อต้นเดือนมิถุนายน 2493 ที่อดด์ตั้งใจนำคนตรีของกษัตริย์มาไว้เพื่อประชาสัมพันธ์การแสดง¹⁰ ในตอนหลังเพลงของภูมิพลถูกยกออกไปทั้งหมดยกเว้น *Blue Night* ซึ่งบรรเลงสำหรับฉากหลังที่เป็นวัดและการฟ้อนแบบไทย นักวิจารณ์ที่มีความเห็นในทางบวกคนหนึ่งใช้คำเรียกมันว่า “เพลงบีกินหลอน (haunting beguine)” ส่วน *New York Times* ที่ตื่นตื่นน้อยลงมา บอกว่า *Blue Night* นั้น “โอเค” เป็น “เพลงบลูส์ที่ใช้ได้ที่กษัตริย์แห่งประเทศไทยแต่งนอกเวลาทำงาน”¹¹ สำหรับประชาชนไทยแล้ว ถึงอย่างไรก็ยังเป็นความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ของพระกษัตริย์อยู่ดี

ท่าสถานการณ์ก็ไม่ได้ปลอดภัยโดยสิ้นเชิง บรรยากาศการเมืองคุกรุ่นไปด้วยการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายในสภา สถานการณ์ที่กษัตริย์ลีโอโปลด์ต้องเผชิญในเบลเยียมก็ย่ำเดือนภูมิพลอีกครั้งถึงหลุมพรางของประชาธิปไตย ในเดือนมีนาคม 2493 ลีโอโปลด์ชนะการลงประชามติที่จะสถาปนาตัวเขาขึ้นมาใหม่อย่างฉิวเฉียด หลังจากใช้เวลาอีกสามเดือนด้วยความยากลำบากในการให้สภาเห็นชอบกับการสถาปนา บางกอกโพสต์แสดงความเห็นว่าการจับเดี่ยวอย่างยาวนานนี้ได้บ่อนเซาะสถาบันกษัตริย์ที่ครั้งหนึ่งเคยเข้มแข็งที่สุดในยุโรป¹² ภูมิพลเห็นเป็นบทเรียนการให้สาธารณะแสดงความเห็นในเรื่องที่เกี่ยวกับอำนาจกษัตริย์นั้นเป็นสนามระเบิดดี ๆ นี้เอง

อีกเรื่องหนึ่งที่ยังคงเป็นประเด็นอยู่ในเมืองหลวงก็คือ กรณีอานันท์ การไต่สวนดำเนินไปตลอดระยะเวลาที่ภูมิพลอยู่ในเมืองไทย ข้อมูลและข่าวลือใหม่ๆ ได้รับการนำเสนอผ่านสื่อมวลชนอย่างแข็งขัน คง คึกฤทธิ์ พิบูล เฒ่าและสังฆราชต่างให้การปกป้องปรีดี ต้นเดือนพฤษภาคม ตำรวจที่ได้รับการแต่งตั้งให้รับผิดชอบการสืบสวนคดีโดยรัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรม เสนีย์ ปราโมช (คือพินิจชนคดี พี่เขยของเสนีย์เอง) เบิกตัวพยานที่อ้างว่าได้รับการว่าจ้างจากปรีดีให้มาอานันท์ ความจริงปรากฏภายหลังจากนั้นอีกนานว่าพยานรายนั้น เป็นเพื่อนของพินิจชนคดีเอง

ภูมิพลให้การต่อศาลเป็นเวลาสองวันในสวนจิตรลดา เช่นเดียวกับการให้การครั้งก่อนๆ ทั้งภายหลังเกิดเหตุและที่โลซานน์ ภูมิพลหลีกเลี่ยงอย่างระมัดระวังที่จะออกความเห็นไปในทางใดทางหนึ่ง กระนั้นเขาก็ให้ข้อมูลเพียงพอสำหรับการเอาผิดปรีดี คือ ปรีดีได้มีปากเสียงกับอานันท์ ถูกลีลาใช้รถยนต์ของกษัตริย์ และเฉลียวต้องออกจากราชสำนักไปอย่างอัปยศ ไม่มีอะไรที่จะเป็นบวกต่อตัวปรีดีเลย

¹⁰ New York Times, May 1, 1950; New Yorker, May 27, 1950.

¹¹ บางกอกโพสต์, 5 พ.ค. 2493, 7 มิ.ย. 2493 และ 14 ก.ค. 2493

¹² บางกอกโพสต์, 7 เม.ย. 2493

นอกจากนี้ ภัยคุกคามจากคอมมิวนิสต์ทั้งที่เป็นของจริงและสร้างภาพก็เติบโตมากขึ้นเรื่อย ๆ¹³ เมื่อคอมมิวนิสต์เถลิงอำนาจในปักกิ่ง ฝ่ายซ้ายก็ดำเนินการการสังหารศัตรูทางการเมืองในสิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซียและเวียดนาม สหรัฐฯ บอกรัฐบาลที่กรุงเทพฯ ว่า ไทยอาจจะเป็น “โดมิโน” ตัวต่อไป ปรีดีที่ตอนนี้ถูกตีตราว่าเป็นนายหน้าของจีน ก็มีรายงานว่ากำลังสับสนกำลังในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาพอันน่าหวาดหวั่นนี้ทำให้ราชสำนัก พรรคประชาธิปไตย และเหล่าขุนทหารต้องขยับใกล้ชิดกันมากขึ้น และราชสำนักก็ต้องยอมยกอำนาจบางส่วนแก่กองทัพ ก่อนพิธีราชาภิเษก ภูมิพลลงนามในนโยบายต่อต้านคอมมิวนิสต์ของรัฐบาลสองฉบับ ฉบับแรกให้อำนาจแก่รัฐบาลในการเคลื่อนย้ายกำลังพลในกรณีเกิดการลุกฮือของคอมมิวนิสต์ และฉบับที่สองให้อำนาจในการประกาศกฎอัยการศึก โดยไม่ต้องได้รับความเห็นชอบจากกษัตริย์ก่อน การแบ่งปันอำนาจของกษัตริย์ทำให้เขากลายเป็นผู้ร่วมรบในศึกคอมมิวนิสต์ รัฐบาลทรูแมนในวอชิงตันอนุมัติโครงการขยายความช่วยเหลือแก่ไทยโดยทันที เป็นเงินก้อนแรก 10 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ สำหรับกองทัพ

พิธีกรรมสุดท้ายของภูมิพลก่อนเดินทางกลับคือการเปิดสภาในวันที่ 1 มิถุนายน มันเป็นวาระพิเศษเร่งจัดขึ้นมาเพื่อแสดงพันธะและฐานะสูงค่าระหว่างกษัตริย์และนิติบัญญัติ ภูมิพลแต่งกายในชุดจอมพล เขากล่าวเตือนถึง “ความขัดแย้งทางอุดมการณ์” ที่ไม่แน่นอนและน่ากังวลในโลกและประเทศเพื่อนบ้าน แต่เขาบอกว่าไทยดูดีว่ามากและยังมีภูมูทางแจ่มใส แม้จะสวมบทบาทได้ยังไม่เป็นที่น่าประทับใจนัก แต่ก็แสดงให้เห็นว่าเขาเป็นกษัตริย์ที่ตื่นตัวหาทางกว้างไกลและเอาใจใส่

ไม่ชัดเจนว่าเหตุใดเขาจึงต้องกลับไป อาจมีความคาดหวังว่าฝ่ายเจ้าจะสามารถเบียดขับพินุลและผู้ก่อการ 2475 ที่ยังเหลืออยู่ให้สิ้นอำนาจลงไปได้เสียก่อนที่ภูมิพลจะครองบัลลังก์อย่างถาวร โหรในราชสำนักเลือกวันที่ 6 มิถุนายนเป็นวันเดินทางกลับ และก่อนถึงวันนั้นรังสิตก็ได้รับการแต่งตั้งกลับเป็นผู้สำเร็จราชการฯ

ภูมิพลใช้เวลา 18 เดือนสุดท้ายในต่างประเทศเหมือนหนุ่มฐานะดีที่เพิ่งแต่งงานทั่วไป หลังกลับมาถึงโลซานน์ไม่นาน สิริกิติ์ก็ตั้งท้อง ซึ่งเป็นภารกิจสำคัญในการสืบราชวงศ์ ระหว่างนั้นทั้งสองก็ท่องเที่ยวยุโรป ร่วมงานปาร์ตี้ ชมคอนเสิร์ตและการแสดงต่างๆ พวกเขาดูภาพยนตร์เรื่องล่าสุด การเข้าขามวิมานลอย (Gone with the Wind) ของพวกเขาตอนต้นปี 2494 ถูก MGM นำไปโฆษณาประชาสัมพันธ์

ภูมิพลเลิกเรียนมหาวิทยาลัย ขณะที่รับภาระงานเอกสารราชสำนักมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งอยู่ภายใต้การชี้แนะของรังสิตและองคมนตรี ในวันปีใหม่ของ 2494 เขาอัดเสียงลงเทปเพื่อนำไปออกอากาศทางวิทยุและกลายเป็นแบบฉบับเฉพาะตัวของเขาในการเรียกร้องความสามัคคีและความสงบสุข และเขายังกล่าวถึงสถานการณ์ทางการเมืองในเอเชียที่ขมึงตึงมากขึ้นเรื่อยๆ ด้วย “ประวัติศาสตร์บอกเราว่าชาติจะสิ้นสลายเมื่อคนในชาติขาดความสามัคคี แยกแยก แกร่งแย่งซึ่งกันและกัน เราขอให้ประชาชนไทยรำลึกบุญคุณของบรรพบุรุษที่ได้ร่วมแรงร่วมใจกันและพร้อมเสียสละเพื่อประโยชน์ของชาติ”

13 แม้ว่าจะมีภัยคอมมิวนิสต์อยู่ในประเทศรอบข้าง แต่ภัยคอมมิวนิสต์ในประเทศไทยขณะนั้นปรากฏมีหลักฐานน้อยมาก นิตยสารอเมริกันเอียงซ้าย *The Nation* ฉบับวันที่ 25 ธันวาคม 2491 รายงานว่าพินุลอ้างภัยคอมมิวนิสต์เพียงเพื่อค้ำยันสถานะตนเองเท่านั้น เมื่อนักข่าว *The Nation* ถามจี พินุลก็ยอมรับว่า อันที่จริง ไม่มีคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย *New Republic* ฉบับวันที่ 31 ต.ค. 2492 เขียนถึงภัยที่คุกคามจริงนี้ว่า ในกรุงเทพฯ “โรงแดงมีอยู่เต็มไปหมด แต่เป็นโรงของร้านเหล้าของรัฐบาล” นิตยสารฉบับนี้บอกกว่าปัญหาทางการเมืองที่สำคัญในไทยก็คือการอ้างอิงที่จะกลับไทยของภูมิพล ในขณะที่เดียวกัน ไทยกลับถูกฝรั่งเศสกล่าวหาว่าให้การสนับสนุนเวียดนามห์ของโฮจิมินห์ในการต่อต้านจักรวรรดินิยม ซึ่งรัฐบาลไทยเรียกว่าเป็นการต่อสู้เพื่อเอกราช ดู *New York Times*, April 8, 1950

5 เมษายน 2494 ก่อนวันจักรีหนึ่งวัน ลูกคนแรกของทั้งสองก็ถือกำเนิด เป็นหญิงได้ชื่อว่า อุบลรัตน์ สำหรับประเทศที่ได้รื้อรอยมา 40 ปีเพื่อทลายที่แท้จริงจากกษัตริย์แล้ว นับว่าเป็นความผิดหวังอยู่ไม่น้อย แต่กษัตริย์คนนี้ก็ยังมีหวังมากกว่าสามคนก่อนหน้าเขา

ที่กรุงเทพฯ สีกระหว่างฝ่ายเจ้ากับฝ่ายพิบูลดำเนินต่อไป ทั้งสองฝ่ายพยายามสร้างความเข้มแข็งทางการเงินให้กับตัวเอง ทิววงศ์ ผู้จัดการการเงินของวังเริ่ม โครงการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ใหม่ๆ หนึ่งในนั้นกลายมาเป็นโรงแรมสยามอินเตอร์คอนติเนนตัลบนที่ดินของครอบครัวโกสั้ววังสระปทุม สำนักงานทรัพย์สินฯ ตั้งบริษัทเมืองไทยประกันชีวิตกับตระกูลลำชา และสำนักงานทรัพย์สินฯ ยังได้ขับไล่รัฐสภาออกจากพระที่นั่งอนันตสมาคมอีกด้วย

ขณะเดียวกัน ผิน เฝ้า และสฤษดิ์ ที่ทะเลตะวันออกและละ โombokก็ต่างฝ่ายต่างแข่งกอบโกยความมั่งคั่งและสร้างอิทธิพลจากความสัมพันธ์ทางทหารระหว่างไทย-สหรัฐฯ ที่เข้มข้นมากขึ้นเรื่อยๆ ในเดือนมิถุนายน 2493 รัฐบาลคลองที่จะส่งทหารไทย 4,000 นายและข้าว 40,000 ตันไปช่วยในสงครามเกาหลีที่เพิ่งอุบัติขึ้น ขณะที่ปรึกษาทางทหารจากสหรัฐฯ ก็เดินทางมาพร้อมด้วยเงิน อาวุธและทำการฝึกให้กองทัพไทย โดยเฉพาะตำรวจตระเวนชายแดนของเผ่า มันเป็นจุดเริ่มต้นของการปรากฏกำลังทหารสหรัฐฯ อย่างเปิดเผย ซึ่งจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ตลอด 25 ปีต่อมา

สองฝ่ายทะเลาะกันเรื่องเงินเดือนของกษัตริย์และครอบครัว และการที่ทั้งสองปฏิเสธที่จะกลับมาลอร์ดที่เมืองไทย หลังภูมิพลจากไป ฝ่ายวังในสภาที่เสนอให้หรือฟื้นฟูพิธีเก่าบางอย่าง คือ พิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยาสำหรับข้าราชการทุกคน และบรรดาศักดิ์อย่างหลวงและพระยาเพื่อเป็นรางวัลแก่ผู้สนับสนุนวัง

พิบูลผู้ยกเลิกประเพณีทั้งสองนี้เองเมื่อครั้งเป็นนายกรัฐมนตรีในช่วงทศวรรษที่ 2483 ก็ทำการขัดขวางแต่แล้วก็โดนเอาคืน ในเดือนธันวาคม 2493 พิบูลเสนอต่อรังสิตให้เขาได้พบกับภูมิพลสัปดาห์ละหนึ่งครั้ง และขอเข้าร่วมการประชุมองคมนตรีด้วย จะว่าไป ข้อเสนอของพิบูลนั้นก็ดูสมเหตุสมผล ในอังกฤษ ราชนิและนายกรัฐมนตรีจะพบปะกันเป็นประจำ และรัฐบาลก็สัมพันธ์โดยตรงกับคณะองคมนตรี แต่รังสิตปฏิเสธทั้งสองเรื่อง ไม่ยอมให้พิบูลเข้ามามีอิทธิพลในราชสำนัก

อันที่จริง พิบูลไม่ได้เป็นปรปักษ์ต่อสถาบันกษัตริย์โดยสิ้นเชิงอีกต่อไปแล้ว เขาปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมของราชสำนัก นำการแสดงความเคารพต่อกษัตริย์ในวาระสำคัญๆ ต่างๆ ไม่ได้ขาด เขาประกาศให้วันเกิดของภูมิพลเป็นวันหยุดสามวันในเดือนธันวาคมปี 2493 และในวันรัฐธรรมนูญหลังจากนั้นไม่กี่วันก็ดูจะยอมรับการยกความคิดความชอบเรื่องประชาธิปไตยให้กับประชาธิปไตย อาจเป็นได้ว่าพิบูลกำลังแสวงหาโมติจิวจากวัง เพราะการคานอำนาจระหว่างเผ่า ผินและสฤษดิ์นั้นกระทำได้ยากยิ่งขึ้นทุกทีจริงๆ แล้ว ตอนที่ทหารเรือจับกุมตัวพิบูลในความพยายามก่อการรัฐประหารในเดือนมิถุนายน 2494 นั้น เหล่าขุนทหารที่กระเบิด โจมตีเรือที่เขาถูกจับเป็นตัวประกันอยู่ โดยไม่คำนึงถึงความปลอดภัยของพิบูล เขาหนีรอดด้วยการโดดลงน้ำและว่ายน้ำเข้าฝั่งได้อย่างหวุดหวิด

พิบูลอาจสงบชองตอนต้นปี 2494 เมื่ออุปสรรคสำคัญคือรังสิตเสียชีวิตเมื่อวันที่ 6 มีนาคม การเสียชีวิตของรังสิตเป็นการสูญเสียครั้งใหญ่ของครอบครัวมหิดล เขาเป็นลูกชายคนสุดท้ายของจุฬาลงกรณ์ที่ยังเหลืออยู่ฉลาดและกล้าแข็งที่สุดในหมู่เจ้า และแทบจะเป็นพ่อของอานันท์และภูมิพล ผู้รับหน้าที่ผู้สำเร็จ และหัวทอกฝ่ายเจ้าต่อจากเขาคือ ธาณี ที่น่าเกรงขาม ถึงแม้จะไม่เชี่ยวชาญการเมืองเท่า

กระนั้นธานีก็พิสูจน์ตัวเองว่าเข้มแข็งเท่ารังสิต ราวกลางปี เหล่าขุนทหารก็ต้องการอำนาจเพิ่มขึ้นเพื่อรับมือกับภัยคุกคามความมั่นคงที่เติบโตขึ้นเรื่อยๆ เผ่าเดินทางไปสวีเดนเซอร์แลนด์สองครั้งเพื่อโน้มน้าวภูมิพลใน

การแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อเพิ่มอำนาจฝ่ายบริหารในยามฉุกเฉิน ตอนกลับมาในคราวแรกเขาเชื่อว่าภูมิพลยินยอมตกลงแล้ว แต่ภูมิพลก็ไม่ยอม อาจจะด้วยคำแนะนำของธานี โดยหวังว่าเรื่องนี้จะถูกลืมเลือนไป เผ่าเดินทางไปเป็นครั้งที่สองในเดือนตุลาคม คราวนี้ได้รับการปฏิเสธตรงๆ จนทำให้เหล่าขุนทหารเกรี้ยวโกรธ พวกเขากำลังหมดความอดทนกับวังมากขึ้นเรื่อยๆ

ที่ยิ่งซ้ำเติมบรรยากาศในกรุงเทพฯ ให้ย่ำแย่ลงไปอีกคือ คดีการเสียชีวิตของอานันท์ที่หักมุมไปมา ศาลตัดสินครั้งแรกในวันที่ 27 กันยายน 2494 โดยยกฟ้องเฉลียว ราชเลขาธิการและบุศย์ มหาดเล็ก แต่พิพากษาจิต มหาดเล็กว่ามีความผิด คำพิพากษานี้เท่ากับว่าลบล้างข้อกล่าวหาต่อปรีดี แม้ว่าศาลลงโทษจิตเพียงคนเดียวนั้นจะอธิบายไม่ได้ก็ตาม ทั้งรัฐบาลและฝ่ายเจ้าต่างโกรธและขุ่นเคือง รัฐบาลจึงสั่งให้มีการไต่สวนใหม่

นั่นทำให้สถานการณ์ยังไม่เหมาะสมที่ภูมิพลจะกลับมาอยู่เมืองไทยอย่างเป็นทางการ ซึ่งวางแผนเอาไว้สำหรับต้นเดือนธันวาคม เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วโลกบ่งบอกได้ว่าเขาจะเผชิญกับความปั่นป่วนแค่ไหนในเมืองไทยในเดือนกรกฎาคม 2494 กษัตริย์อับดุลลาห์แห่งจอร์แดนถูกลอบสังหาร ในสเปน เผด็จการฟรานซิสโก ฟรังโก พยายามเช็ดคอนฮวน ลูกชายของกษัตริย์อัลฟองโซ่ที่ถูกเนรเทศ เพื่อหาความชอบธรรมให้กับตนเอง ในญี่ปุ่น เกิดการเดินขบวนประท้วงต่อต้านกษัตริย์อย่างไม่เคยมีมาก่อนของนักศึกษาฝ่ายซ้าย 3,000 คน จนทำให้จักรพรรดิอิโรฮิโตต้องถูกกักอยู่ในอาคารมหาวิทยาลัยอยู่ชั่วคราว

เหตุการณ์ต่างๆ เหล่านี้ควรค่าแก่การสำเนียง วันที่ 29 พฤศจิกายน 2494 ทันทีที่เรือของภูมิพลแล่นเข้าน่านน้ำไทย ผิน เผ่าและสฤษดิ์ก็ก่อการรัฐประหาร โค่นล้มรัฐบาลของตัวเอง และริบอำนาจที่วังได้จากรัฐธรรมนูญ 2492 ไปเสีย